

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

46 - MINHAG: PART 4 - UNDERSTANDING TZNIUT OU ISRAEL CENTER - WINTER 2016/17

A] INTRODUCTION

In any discussion of tzniut it is critical to distinguish between different areas of halacha. These exist as separate units but interface and intertwine with each other to create a complex halachic picture. In particular one must deal separately with:-

1 - The general halachot of tzniut as self-respect. These apply equally to men and women and are not limited to (although include) issues of dress. They appear in Shulchan Aruch O.C. 1,2,3, 240 and Even Haezer 25.

2 - The specific halachot of tzniut as they relate to dress and public behavior. These focus on the concept of Dat Yehudit, as developed in the gemara in Ketubot. They apply in principle to men and women, although are focused specifically on women in the context of the ketubah. They appear in Shulchan Aruch in Even Haezer 115.

3 - The halachot concerning 'ervah' and saying berachot, learning, davening in the presence of ervah. These relate almost entirely to MEN. They include issues of kol isha, 'tefach' and 'shok' and are developed in the gemara in Berachot 24a. They can be found in Shulchan Aruch in Orach Chaim 75. These halachot are NOT primarily focused on tzniut or how women should dress.

4 - Halachot regarding appropriate sexual behavior including what should be looked at, listened to and thought about. These apply mostly to MEN, although invoke other more basic issues of sexual conduct which apply to both genders. They appear in Shulchan Aruch in Even Haezer 25.

5 - Halachot of Lifnei Iver - ie causing others to sin. Lifnei Iver is a general principle which applies far beyond tzniut or dress. It does however in this context also include an obligation to give thought to the effects of that one's behavior/dress and to be sensitized to this fundamental bein adam lechavero issue. Lifnei Iver is brought in Shulchan Aruch in many contexts, although not specifically on the issue of tzniut or dress.

6 - Ahavat Re'im. There is always a halachic imperative of Ahavat Reim - the obligation to show sensitivity to others in all dealings with them. This will apply equally to both men and women, although in different ways.

B] THE TORAH SOURCE FOR TZNIUT

Note: Everything in sections B and C applies equally to men and women

1. (יג) וְיָד תִּהְיֶה לְךָ מִחוּץ לַמִּטְחָנָה וְנִצָּאת שָׁמָּה חוּץ: (יד) וְיִתֵּד תִּהְיֶה לְךָ עַל אֲזָנָיִךָ וְהָיָה בְּשִׁבְתְּךָ חוּץ וְחִפְרִיתָּהּ בָּהּ וְשִׁבְתָּ וְכִסִּיתָ אֶת צְאֲתֶיךָ: (טו) כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקִרְבְּךָ מִתְחַלֵּף וְלִתְּת אֵיבֶיךָ לִפְנֵיךָ וְהָיָה מִחֲנִיף קְדוֹשׁ וְלֹא יֵרָאֶה בְּךָ עֲרוֹת דָּבָר וְשֵׁב מֵאַחֲרֶיךָ

דברים כג יג-טו

The Torah includes a mitzvah to keep the 'battlefield bathroom' clean and dignified. This involves a constant awareness that G-d's existence and presence is real at all times and that, as such - וְהָיָה מִחֲנִיף קְדוֹשׁ - our lives and surroundings must remain 'kadosh'. Part of this includes not allowing any 'ervah' to be seen around us in such a way that expels and excludes kedusha and G-d's presence.

2. הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלהיך (מלכות ליון: כי אם - ... וללכת עם אלהיך בדרכי מלכותיו צנעו לא צפרוסו רב ולהתייב: והצנע - מלשון צניעות והסתר)

מיכה ו:ח ומצודת ציון שם

The concept of tzniut is one of the three fundamental principles of Judaism, as outlined by Micha. One explanation of 'tzniut' is 'hidden' - not to conduct one's religious life in an exhibitionist or arrogant way.

3. להיות צנוע דכתיב (דברים כג) והיה מחניך קדוש, וכתיב (מיכה ו') והצנע לכת עם אלהיך, ואמרו חכמים אין צנוע אלא הצנוע בבית הכסא, והנפנה בלילה יפנה כדרך שהוא נפנה ביום מגלה לפניו טפחיים ואחוריו טפח ואינו מגלה עד שישב. וגם בתשמיש המיטה צריך להיות צנוע, גם בכל דבר צריך להיות בצניעות ולא בפריצות ...

ספר מצוות קטן מצוה נו

The Sefer Mitzvot Katan (written in 1277 by R' Yitzchak of Corbeille, one of the Ba'alei haTosafot) learns that there is a Torah mitzvah of tzniut from והיה מחניך קדוש. His application of this mitzvah is in the most private places - using the bathroom and sexual intimacy. From these paradigm cases he learns out to all life situations.

4. ותלמיד חכם שאינו נוהג בעצמו צניעות חייב מיתה לפי שמרחיק הבריות מאהבת התורה ...

ספר מצוות קטן, הגהות רבינו פרץ מצוה נו הגהה ב

Rabbeinu Peretz (a younger contemporary of the Smak) immediately relates this mitzvah to the behavior of a talmid chacham.

C] TZNIUT AS SELF-DIGNITY IN PRACTICE

5. שויתי ה' לנגזי תמיד (תהילים טז:ח) - הוא כלל גדול בתורה וצמעות הדיקים אשר הולכים לפני האלהים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לצדו צניותו, כישיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דבורו והרחצת פיו כרלונו והוא עם אנשי ציחו וקרוביו, כדבורו צמוצו המלך. כ"ש כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקצ"ה, אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה צמעיו, כמו שנאמר: אם יסתר איש צמסתרים ואני לא אראנו נאם ה' (ירמיה כג, כד), מיד יגיע אליו היראה והכנעה צפח השי"ת ובושתו ממנו תמיד (מורה נבוכים ח"ג פ' נ"ג) ... גם בהצנע לכת וצנעו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב ...

שולחן ערוך אורח חיים הלכות הנהגת אדם בבקר סימן א סעיף א

The halacha of tzniut is recorded by the Rema in the first siman of Shulchan Aruch as part of the principle of 'sh'viti Hashem lenegdi tamid' - to exist in a constant awareness of the reality of 'ratzon Hashem' even in the most private places.

6. יהא צנוע בבית הכסא (ביאור הלכה סימן ג - וצמ"ק מונה צניעות למנוח דאורייתא)

שולחן ערוך אורח חיים הלכות הנהגת אדם בבקר סימן ג

The Shulchan Aruch rules the obligation to be tzanuah is in the bathroom. The Biur Halacha brings the Smak.

7. ויהיה צנוע מאד בשעת תשמיש

שולחן ערוך אבן העזר הלכות אישות סימן כה

The Shulchan Aruch also rules the obligation of tzniut in the marital bedroom.

8. ההוא ספדנא דנחית קמיה דרב נחמן, אמר: האי צנוע באורחותיו הוה. אמר לו רב נחמן: את עיילת בהדיא לבית הכסא, וידעת אי צנוע אי לא? דתניא: אין קורין צנוע - אלא למי שצנוע בבית הכסא.

ברכות סב.

Chazal stress that REAL tzniut is judged on who you are INTERNALLY and thus how you behave in a place where no one can see you. If a person dresses or behaves tzanuah in front of other people but acts like an animal when no one is there, he ultimately has no self-respect at all. Dressing a certain way is required in halacha but a person who does so may be playing a social game! Tzniut cuts through all that to a deep awareness of the reality of G-d.

D] PUBLIC DRESS AND BEHAVIOR - THE TORAH SOURCE

9. וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לְפָנֵי ה' וּפָרַע אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה ....

במדבר ה:יח

The head (note: it does not say hair) of the sotah was uncovered in public.

10. מדעדין לה הכי לנוולה מדה כנגד מדה כמו שעשתה להתנאות על צועלה מכלל דאסור א"י מדכתיב ופרע מכלל דהכוח שעשתה

לאו פרועה הות שמע מינה אין דרך צנות ישראל ללאת פרועות ראש וכן עיקר

רש"י כתובות עב.

Rashi explains (a) we see that uncovering the woman's hair is designed to be a public humiliation and thus we can infer that covering the head in public is dignified; and (b) the need to uncover the hair of the married woman implies that married women generally covered their hair. This indicates that the root of this issue is not a 'gezeirat hakatuv', but closely linked with her dignity. The mitzvah comes to indicate that a certain status in society brings certain obligations of dress. The head is one example and this will certainly include other parts of the body.

11. וכהן אוחז בבגדיה - אם נקרעו נקרעו אם נפרמו נפרמו עד שהוא מגלה את לבה וסותר את שערה

משנה מסכת סוטה פרק א

The Mishna explains that the Cohen not only uncovered her hair but also tore open her clothes to uncover her heart.

12. והכהן אוחז בבגדיה. תנו רבנן: ופרע את ראש האשה - אין לי אלא ראשה, גופה מנין? ת"ל: האשה

סוטה ח.

This is also learnt out from the verse mentioned above. Thus a woman has a Torah obligation to cover her body too, either directly from this verse or as a kal vechomer from covering the head.

We thus see a Torah obligation for a woman to dress in a dignified way which is appropriate for who she is. Note:-

- This will not be fulfilled by a covering alone eg if she goes out wearing rags.
- This is also an obligation on MEN to dress in way which is dignified and appropriate.
- This is quite subjective, according to a person's place in society. Consider an 80 yr old wearing a kallah sheitel.
- This has NOTHING directly to do with ervah.

E] DAT MOSHE AND DAT YEHUDIT

דת יהודית is NOT 'דעת' and is does NOT refer to 'יהודיות'! **דת יהודית** means 'Jewish religious practice'¹. It does not refer specifically to women (yehudit is simply the feminine adjective 'Jewish').

13. ואלו יוצאות שלא בכתובה העוברת על דת משה ויהודית. ואיזו היא דת משה? מאכילתו שאינו מעושר ומשמשתו נדה ולא קוצה לה חלה ונודרת ואינה מקיימת. ואיזוהי דת יהודית יוצאה וראשה פרוע וטווה בשוק ומדברת עם כל אדם אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו רבי טרפון אומר אף הקולנית ואיזו היא קולנית לכשהיא מדברת בתוך ביתה ושכניה שומעין קולה

משנה מסכת כתובות ז:

A woman loses her rights to a ketubah if she breaches 'Dat Moshe' or 'Dat Yehudit'. Breach of Dat Moshe involves a failure to keep Torah laws which directly impact on her husband - she gives him non-kosher food, or does not go to the mikveh. Dat Yehudit appears to relate specifically to issues of tzniut and the appropriate behavior of a Jewish woman.

14. דת יהודית - שנהגו צנות ישראל ואע"ג דלא כתיבא

רש"י כתובות עב.

Rashi defines Dat Yehudit as the custom (minhag) of Jewish women, even though such a custom may have no specific written halachic source.

1. Some old manuscripts of the Mishnah actually use the wording **דת יהודים**

15. בזמן שהיא נוהגת בעצמה דת יהודית שהיא צנועה זוכה שיוצאין ממנה בנים בעלי מקרא בעלי משנה בעלי מע"ט

במדבר רבה (וילנא) פרשת נשא פרשה ח

Chazal specifically associate Dat Yehudit with tzniut.

16. ואיזו היא דת יהודית, הוא מנהג הצניעות שנהגו בנות ישראל ....

רמב"ם הלכות אישות פרק כד

The Rambam defines Dat Yehudit as the 'minhagim of tzniut'.

17. דברים המותרים והיודעים בהם שהם מותרים נהגו בהם איסור, הוי כאילו קבלו עליהם בנדר ואסור להתירם להם

שולחן ערוך יורה דעה סימן ריד סעיף א

Minhag has a status of a neder and is binding on a Torah level. Communal minhag can be binding as a communal neder. This will apply when the community consciously adopts a certain practice.

18. אמרו לו: רבי, שכח ולא הביא סכין מערב שבת מהו? אמר להן: הלכה זו שמעתי ושכחתי. אלא, הנח להן לישראל אם אין

נביאים הן - בני נביאים הן. למחר, מי שפסחו טלה - תוחבו בצמרו, מי שפסחו גדי - תוחבו בין קרניו. ראה מעשה ונזכר הלכה, ואמר: כך מקובלני מפי שמעיה ואבטליון

פסחים סו.

There is another kind of minhag - one which is more spontaneous. The Jewish people have a collective Divine Inspiration as 'bnei neviim'. Thus the 'minhagim' of Jews who are careful about halachic observance are highly relevant to the halachic process. No individual has the same insight as the tzibbur.

19. הלל אומר אל תפרוש מן הצבור

משנה אבות ב:ד

A person should not separate themselves from the community

20. ואיזוהי דת יהודית? יוצאה וראשה פרוע. ראשה פרוע דאורייתא היא! דכתיב: (במדבר ה') ופרע את ראש האשה, ותנא דבי רבי

ישמעאל: אזהרה לבנות ישראל שלא יצאו בפרוע ראש! דאורייתא קלתה שפיר דמי, דת יהודית - אפילו קלתה נמי אסור. אמר רבי אסי אמר ר' יוחנן, קלתה אין בה משום פרוע ראש. הוי בה רבי זירא, היכא? אילימא בשוק, דת יהודית היא! ואלא בחצר, אם כן, לא הנחת בת לאברהם אבינו שיושבת תחת בעלה! אמר אביי, ואיתימא רב כהנא: מחצר לחצר ודרך מבו. (רש"י: דלא שכיחי רצים) וטוהו בשוק. אמר רב יהודה אמר שמואל: במראה זרועותיה לבני אדם. רב חסדא אמר אבימי: בטוהו ורד כנגד פניה. ומדברת עם כל אדם. אמר רב יהודה אמר שמואל: במשחקת עם בחורים ..... רבי טרפון אומר: אף הקולנית. מאי קולנית? אמר רב יהודה אמר שמואל: במשמעת קולה על עסקי תשמיש

כתובות עב.

The gemara clarifies the the list of breaches of Dat Yehudit to be:-

• she goes out in public with her hair uncovered. The gemara clarifies that a 'kalta' covers the hair sufficiently to satisfy the Torah law requirement, but is not acceptable in public due to Dat Yehudit. It may however be acceptable in a semi-private setting and certainly in the home (when indeed no covering at all may be acceptable²).

• she spins wool in the street and, in so doing, she 'shows' her arms to men. Alternatively, when spinning she sits in a provocative and suggestive way with her legs apart. (For the latter explanation some commentators read בַּשּׁוּק not בַּשּׁוּק).

• she flirts with young men.

• she curses her husband's parents in front of him.

• she speaks about sexual matters in a loud and inappropriate way so that other people can hear.

2. This shiur does not deal in depth with the halachot of hair covering. There are different opinions as to whether, and to what extent, a married woman's hair should be covered in private within the home

F] PRACTICAL APPLICATIONS - DAT YEHUDIT

- Is based on the local practice of women who are sensitized to tzniut issues and are careful to observe halacha. Tzniut is about awareness and sensitivity, not just about being 'halachic'.
- 'Community' is not judged today by location or geography but by association. If you were a 'card carrying member' etc.
- Does everyone in the same family have to have the same Dat Yehudit?
- Dat Yehudit is subjective and will change over time, but in an organic way, otherwise there is a risk of pritzut.
- Dat Yehudit will relate to issues beyond pure dress, styles, colors etc to include other forms of behavior.
- How will we assess the Dat Yehudit for men?
- Dat Yehudit will invoke the halachot of minhag eg with regard to visiting other places. Is there a local minhag for 'visitors'?

21. מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות עושין מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין או ממקום שאין עושין למקום שעושין נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם וחומרי מקום שהלך לשם ואל ישנה אדם מפני המחלוקת

משנה פסחים פרק ד משנה א

The basic principles of minhagim require visitors to keep the chumrot of the place they came from and of the place they are visiting (a) as long as they are not causing machloket; and (b) until they move permanently to the new place

G] CHUKAT HAGOY

22. אין הולכין בחוקות העובדי כוכבים (ולא מדמין להם) ולא ילבש מלבוש המיוחד להם ... הגה: אלא יבא מוצדל מהם צמלבושיו ובשאר מעשיו. וכל זה אינו אסור אלא צדבר שנהגו בו העובדי כוכבים לשום פריעות, כגון שנהגו ללבוש מלבושים אדומים, והוא מלבוש שרים וכדומה לזה ממלבושי הפריעות

שולחן ערוך יורה דעה הלכות חוקות העובדי כוכבים סימן קעח

The Shulchan Aruch also raises the issue of 'chukat hagoy' in connection with clothing which would be 'pritzut'